

Baltasar Porcel, Premi d'Honor de les Lletres Catalanes

'Jo sóc la meva obra', ha dit l'escriptor mallorquí, 'i la meva llengua, la casa de l'ànima'

Un [Baltasar Porcel](#) expressiu, essencial, ha rebut content la distinció del XXXIX Premi d'Honor de les Lletres Catalanes, que atorga [Òmnium Cultural](#). L'escriptor d'Andratx (Mallorca), que enguany ha fet setanta anys i que acaba de superar un càncer, ha parlat en una conferència de premsa de la seva llengua, 'la casa de l'ànima', i de la seva obra, que parla dels seus orígens familiars, del lloc on va néixer, set-cents anys aïllat. En [vídeo](#) un fragment de les coses que ha dit Porcel.

Baltasar Porcel s'ha explicat molt, ha parlat molt, tenia ganes de parlar. Entre més coses, ha dit:

'Em sembla molt bé el premi, entre algunes raons, la més important, perquè la vida de l'escriptor no és fàcil, és una vida complexa i problemàtica, perquè hi ha un lector de qualitat que participa en l'obra. Ho sé molt bé, perquè jo sóc un gran lector. Sense llibres jo seria un altre. Els llibres són allò que m'ha influït més a la vida. I quan imagino aquests lectors exigents tremolo.'

'El premi ha vingut en un moment curiós de la meua vida, un moment de molta lluita mítica, un moment que coincideix amb els meus setanta anys, un moment en què he tingut un càncer, un moment en què m'acaben de fer un [homenatge](#) important a la Pedrera, i un moment en què tinc un ressò als mitjans de comunicació.'

'Aquest vespre, vull parlar del sentit de la llengua. Jo estic en desacord amb el català normatiu, encara que no hi tinc gaire conflicte tampoc, perquè escric en català normatiu. Però com ho veig? Els meus avantpassats van arribar a Mallorca l'any 1242, deu anys després de [Ramon Llull](#), que va néixer el 1232. Dos documents notariais així ho testimonien. Els meus avantpassats venien d'un poble de la Provença, van anar a Montpeller, van aconseguir dos vaixells, i van anar a parar a Mallorca. Comerciaraven amb esclaus que portaven a València, però suposo que no els va anar gaire bé la comesa, perquè la meua família ha estat set-cents anys allà mateix, a Mallorca. Som una raça primitiva, aïllada i tancada.'

'Tornant a Ramon Llull. Que jo sàpiga, Llull no coneixia Pompeu Fabra, i en l'època de Llull la gent important escrivia en llatí, i Llull escrivia en la llengua que sentia per allà, un lloc petit i aïllat, que tampoc no és la llengua que es parla ara. I quan jo era petit, ningú de la meua família no havia llegit mai un llibre en català. Jo vaig tenir tres llibres escrits en català per primera vegada un dia que estava amb un amic sota un [lledoner](#) i un capellà, Gabriel Rabassa, va sortir de la rectoria amb tres llibres en mallorquí i me'ls va donar: 'Tres viatges en calma' de [Gafim](#), 'Flor de card' de [Salvador Galmés](#) i 'L'hostal de la bolla' de [Miquel dels Sants Oliver](#). Vaig descobrir que tot allò que deien era jo. Va ser un miracle. Només puc pensar que, aquells llibres, els va enviar Déu, perquè aquell capellà no va donar mai més cap llibre a cap altre noi ni a ningú més del poble. Per què me'ls va donar a mi? Jo llavors ja feia contes, en castellà, però quan vaig veure aquella llengua..., vaig adonar-me que en la que jo escrivia alguna cosa fallava.'

'Jo parlava en la llengua que havíem fet nosaltres, la meua família set-cents anys aïllada. [Heidegger](#) deia: 'La llengua és la casa de l'ànima.' I és certament així. A casa, jo sempre havia sentit la meua mare que deia 'ludar', per anomenar l'udolar dels gossos, i deia: 'Es cans ja luden i això vol dir que passa la mort.' Per mi, 'ludar', que no trobareu a cap diccionari, és un mot que va lligat a la mort, a la fosca, a la nit... I això és la casa de l'ànima.'

'Els clàssics m'han fet veure que, totes les coses que penso i dic, ja les han dites uns altres. Això també vol dir que segueixo una línia, un camí. Fonamentalment segueixo els clàssics grecs, d' [Homer](#) a [Heràclit](#). Nosaltres, la meua família, pel fet d'estar en un lloc tancat, vam preservar una memòria antiga, que vaig recuperar amb els clàssics grecs. (...) Recomano 'L'Odissea' en la traducció que en va fer Carles Riba. Al principi pot costar una mica, però després el seu llenguatge es converteix en una ànima, l'has de llegir amb aquelles paraules. És el llibre que llegeixo i que rellegeixo, i el tinc a Mallorca i a Barcelona.'

'Per mi viure, llegir, escriure és tot u. Quan em vaig posar malalt hi va haver qui deia que havia de descansar. Què vol dir descansar? Jo sóc aquest que escriu, que pensa, que llegeix, que viu. I m'havia de salvar fent tot això.'

'El mite d'Andratx? Jo no vaig ser conscient de fer cap mite. No volia preservar cap món. Jo sóc qui va escriure això, jo sóc aquest. Abans, jo no era res i llegia coses magnífiques. I qui em va donar la clau per a obrir la casa de l'ànima va ser aquell capellà. Vaig veure que el meu món era com el món que descrivien autors com Gògol, Faulkner, Pavese, per dir tres autors. Jo no he reflectit la gent mallorquina a través d'allò que sóc. He escrit a través de l'escenari d'allà, però no he fet costumisme, no he volgut reflectir la gent d'allà, sinó les passions i les tragèdies de l'ésser humà.'

'Si jo hagués estat un home intel·ligent, hauria anat a Madrid i hauria escrit en castellà. Però no, miracle, potser pel 'ludar' de la mare, vaig anar a Barcelona i vaig escriure en català.'

'La primera obra que vaig publicar va ser l'obra teatral 'Els condemnats' l'any 1958, que va guanyar el premi Ciutat de Palma de teatre. El senyor Francesc de B. Moll (del qual s'ha parlat molt, però no s'ha dit qui era realment: sense en Moll, Mallorca no seria com

és actualment; va donar un sentit a tota una època) em va dir que era una obra massa forta per a publicar-la en la col·lecció que tocava, i em va dir que la publicaria a la col·lecció Raixa, que anava més adreçada als lectors del Principat. La veritat és que jo també ho havia pensat. I mira, és una primera obra que van llegir en Riba i en Fuster i me'n van fer grans elogis, i l'Agrupació Dramàtica de Barcelona...'

'Crec que la meua obra constitueix un corpus. Jo no m'interesso pels llibres sencers, sinó per fragments de cada llibre. Tot escriptor quan acaba un llibre sap que, de fet, no és acabat, perquè sempre podria ser millor. És un territori fantàstic al qual sempre vols tornar. Com veieu, tinc una vanitat una mica sofisticada.'

'Des que em vaig guarir del càncer que no paro d'anar a actes. Això no em permet d'avançar en el llibre que escric. El tinc parat. N'he escrit una quarta part, però serà un llibre llarg, d'unes cinc-centes pàgines. De les dues-centes que en tinc escrites, jo diria que un centenar o una mica més estan bé. Les altres s'han de treballar. Però, com em va suggerir l'amic Damià Pons, estaria molt bé de publicar la novel·la per tancar la celebració dels setanta anys.'

Baltasar Porcel (Andratx, 1937) és un escriptor prolífic, que ha cultivat molts gèneres diferents (teatre, articulisme, biografies, assaig, llibres de viatge...), encara que el cos central de la seva obra sigui la novel·la. Entre més coses ha escrit: 'Cavalls cap a la fosca' (premi Prudenci Bertrana, 1975. Ara el Grup 62 la reedita en edició de butxaca), 'Les primaveres i les tardors', 'El cor del senglar', 'L'emperador o l'ull del vent', 'Olímpia a mitjanit'.

Baltasar Porcel s'ha explicat molt, ha parlat molt, tenia ganes de parlar. Entre més coses, ha dit:

'Em sembla molt bé el premi, entre algunes raons, la més important, perquè la vida de l'escriptor no és fàcil, és una vida complexa i problemàtica, perquè hi ha un lector de qualitat que participa en l'obra. Ho sé molt bé, perquè jo sóc un gran lector. Sense llibres jo seria un altre. Els llibres són allò que m'ha influït més a la vida. I quan imagino aquests lectors exigents tremolo.'

'El premi ha vingut en un moment curiós de la meua vida, un moment de molta lluita mítica, un moment que coincideix amb els meus setanta anys, un moment en què he tingut un càncer, un moment en què m'acaben de fer un [homenatge](#) important a la Pedrera, i un moment en què tinc un ressò als mitjans de comunicació.'

'Aquest vespre, vull parlar del sentit de la llengua. Jo estic en desacord amb el català normatiu, encara que no hi tinc gaire conflicte tampoc, perquè escric en català normatiu. Però com ho veig? Els meus avantpassats van arribar a Mallorca l'any 1242, deu anys després de [Ramon Llull](#), que va néixer el 1232. Dos documents notariais així ho testimonien. Els meus avantpassats venien d'un poble de la Provença, van anar a Montpeller, van aconseguir dos vaixells, i van anar a parar a Mallorca. Comerciar amb esclaus que portaven a València, però suposo que no els va anar gaire bé la comesa, perquè la meua família ha estat set-cents anys allà mateix, a Mallorca. Som una raça primitiva, aïllada i tancada.'

'Tornant a Ramon Llull. Que jo sàpiga, Llull no coneixia Pompeu Fabra, i en l'època de Llull la gent important escrivia en llatí, i Llull escrivia en la llengua que sentia per allà, un lloc petit i aïllat, que tampoc no és la llengua que es parla ara. I quan jo era petit, ningú de la meua família no havia llegit mai un llibre en català. Jo vaig tenir tres llibres escrits en català per primera vegada un dia que estava amb un amic sota un [lledoner](#) i un capellà, Gabriel Rabassa, va sortir de la rectoria amb tres llibres en mallorquí i me'ls va donar: 'Tres viatges en calma' de [Gafim](#), 'Flor de card' de [Salvador Galmés](#) i 'L'hostal de la bolla' de [Miquel dels Sants Oliver](#). Vaig descobrir que tot allò que deien era jo. Va ser un miracle. Només puc pensar que, aquells llibres, els va enviar Déu, perquè aquell capellà no va donar mai més cap llibre a cap altre noi ni a ningú més del poble. Per què me'ls va donar a mi? Jo llavors ja feia contes, en castellà, però quan vaig veure aquella llengua..., vaig adonar-me que en la que jo escrivia alguna cosa fallava.'

'Jo parlava en la llengua que havíem fet nosaltres, la meua família set-cents anys aïllada. [Heidegger](#) deia: 'La llengua és la casa de l'ànima.' I és certament així. A casa, jo sempre havia sentit la meua mare que deia 'ludar', per anomenar l'udolar dels gossos, i deia: 'Es cans ja luden i això vol dir que passa la mort.' Per mi, 'ludar', que no trobareu a cap diccionari, és un mot que va lligat a la mort, a la fosca, a la nit... I això és la casa de l'ànima.'

'Els clàssics m'han fet veure que, totes les coses que penso i dic, ja les han dites uns altres. Això també vol dir que segueixo una línia, un camí. Fonamentalment segueixo els clàssics grecs, d' [Homer](#) a [Heràclit](#). Nosaltres, la meua família, pel fet d'estar en un lloc tancat, vam preservar una memòria antiga, que vaig recuperar amb els clàssics grecs. (...) Recomano 'L'Odissea' en la traducció que en va fer Carles Riba. Al principi pot costar una mica, però després el seu llenguatge es converteix en una ànima, l'has de llegir amb aquelles paraules. És el llibre que llegeixo i que rellegeixo, i el tinc a Mallorca i a Barcelona.'

'Per mi viure, llegir, escriure és tot u. Quan em vaig posar malalt hi va haver qui deia que havia de descansar. Què vol dir descansar? Jo sóc aquest que escriu, que pensa, que llegeix, que viu. I m'havia de salvar fent tot això.'

'El mite d'Andratx? Jo no vaig ser conscient de fer cap mite. No volia preservar cap món. Jo sóc qui va escriure això, jo sóc aquest. Abans, jo no era res i llegia coses magnífiques. I qui em va donar la clau per a obrir la casa de l'ànima va ser aquell capellà. Vaig veure que el meu món era com el món que descrivien autors com Gògol, Faulkner, Pavese, per dir tres autors. Jo no he reflectit la gent mallorquina a través d'allò que sóc. He escrit a través de l'escenari d'allà, però no he fet costumisme, no he volgut reflectir la gent d'allà, sinó les passions i les tragèdies de l'ésser humà.'

'Si jo hagués estat un home intel·ligent, hauria anat a Madrid i hauria escrit en castellà. Però no, miracle, potser pel 'ludar' de la mare, vaig anar a Barcelona i vaig escriure en català.'

'La primera obra que vaig publicar va ser l'obra teatral 'Els condemnats' l'any 1958, que va guanyar el premi Ciutat de Palma de teatre. El senyor Francesc de B. Moll (del qual s'ha parlat molt, però no s'ha dit qui era realment: sense en Moll, Mallorca no seria com és actualment; va donar un sentit a tota una època) em va dir que era una obra massa forta per a publicar-la en la col·lecció que tocava, i em va dir que la publicaria a la col·lecció Raixa, que anava més adreçada als lectors del Principat. La veritat és que jo també ho havia pensat. I mira, és una primera obra que van llegir en Riba i en Fuster i me'n van fer grans elogis, i l'Agrupació Dramàtica de Barcelona...'

'Crec que la meua obra constitueix un corpus. Jo no m'interesso pels llibres sencers, sinó per fragments de cada llibre. Tot escriptor quan acaba un llibre sap que, de fet, no és acabat, perquè sempre podria ser millor. És un territori fantàstic al qual sempre vols tornar. Com veieu, tinc una vanitat una mica sofisticada.'

'Des que em vaig guarir del càncer que no paro d'anar a actes. Això no em permet d'avançar en el llibre que escric. El tinc parat. N'he escrit una quarta part, però serà un llibre llarg, d'unes cinc-centes pàgines. De les dues-centes que en tinc escrites, jo diria que un centenar o una mica més estan bé. Les altres s'han de treballar. Però, com em va suggerir l'amic Damià Pons, estaria molt bé de publicar la novel·la per tancar la celebració dels setanta anys.'

Baltasar Porcel (Andratx, 1937) és un escriptor prolífic, que ha cultivat molts gèneres diferents (teatre, articulisme, biografies, assaig, llibres de viatge...), encara que el cos central de la seva obra sigui la novel·la. Entre més coses ha escrit: 'Cavalls cap a la fosca' (premi Prudenci Bertrana, 1975. Ara el Grup 62 la reedita en edició de butxaca), 'Les primaveres i les tardors', 'El cor del senglar', 'L'emperador o l'ull del vent', 'Olímpia a mitjanit'.

6 juny 2007

Una notícia de VilaWeb.cat

Edició GENERAL

<http://www.vilaweb.cat>

[Enllaç permanent](#)